

Yanlış olduğunu bilsem de, bazen aklıma, "Peki Allah nasıl oldu?" gibi bir soru geliyor. Risalelerde bu konuda açıklama var mı?

Evvela, Allah'ın varlığı kendindedir, başka bir varlığa dayanmaz. Ya da varlığının öncesi ve sonrası yoktur. Onun varlığı ezeli ve ebedi olup, başlangıç ve sondan münezzehe ve mukaddestir.

İkincisi, olmak tabiri, varlık ile yokluk arasında duran bir şeyin, ezeli bir irade ile varlık alemine çıkmasıdır. Allah ezelde var olduğuna göre, olmak tabirini Allah hakkında kullanmak mantık ve akıl açısından mümkün değildir. Yani varlığının başlangıcı olmayan bir Zat'a, olmuş tabiri kullanılmaz. Zira olmak tabirinin içinde başlangıç manası vardır. Bir şey olmuş ise, mutlaka bu oluşumun bir başlangıcı vardır ki, Allah bundan pak ve temizdir.

Üçüncüsü, oluşumun ve mümkünatın içine hapsolmuş bir zihin, vacip ve oluşumdan münezzehe olan bir Zatin varlık boyutunu anlamakta zorlanır ve kendisine benzeterek mutlaka ona bir başlangıç manasını dayatmaya çalışır. Yani benim bir başlangıcım varsa, onun da bir başlangıcı vardır, diye batıl bir önermeye kendini mecbur hisseder.

Bu gibi hissiyatlardan kurtulmanın yolu İslam'ın tenzih usulünü iyi işlettirmektir. Namazın her tarafında "**Sübhanallah**" dememiz bu yüzdendir. İnsanın en büyük yanılgısı, hiçbir cihetle kendisine benzemesi mümkün olmayan Allah'ı kendisine kıyas edip benzetmesidir. Halbuki Allah **sübhandır**, asla mevcudata benzemez ve onların vasıfları ile vasıflanmaz.

Dördüncüsü, teselsül, bazı şeylerin zincirleme olarak birbiri ardınca dizilmeleri; eşya ve olayların birbirine dayanarak arka arkaya gelmeleridir. Mümkün olan eşya ve olayların husûle gelmede birbirlerinin müessiri olarak, yani birbirlerine sebep müsebbeb (illet ve ma'lûl) olarak mazi yönünde bir noktada durmaksızın, sonsuza doğru devam etmesine **teselsül** deniliyor.

Yani o sebep bu sebepten, bu sebep şu sebepten diyerek sonsuza giden bir sebep sonuç zinciri kabul etmek demektir ki, bu da aklın kabul etmeyeceği imkansızlar sınıfındadır. Teselsülün batıl bir fikir olduğunu kelim alimleri arşı ve süllemi denilen on iki delille çürütmüşlerdir. Hal böyle olunca, bütün kainatı yoktan ve hiçten yaratıp, varlığı kendinden olan bir Zata ihtiyaç vardır ki, bu Zat ezeli ve ebedi olan Allah'tır. Yani olmaktan müberra ve münezzehe olan bir varlığa vacip derecesinde bir ihtiyaç vardır. Yoksa batıl olan teselsülü kabul etmek durumunda kalırız ki, bu akıl ve mantığa savaş açmak demektir.

Beşincisi, "Allah'ı -haşa- başka bir Allah yarattı." dersek, bu defa, "O Allah'ı kim yarattı?" sorusu devreye girer ki, bu sorunun ardı arkası kesilmez. Öyle ise yaratılmaktan, oluşumdan, hudustan mukaddes ve münezze, varlığı ezeli olan bir İlah olmalı ki, bu mantıksız soru zinciri son bulsun.

Altıncısı, bir trenin en son vagonunu bir önceki vagon çeker, onu ise bir önceki çeker ve hakeza. Bütün vagonları ise en baştaki lokomotif çeker ki, bu lokomotifi çeken başka bir vagon yoktur ve onun gücü kendindedir denilir. Şayet öyle olmamış olsa idi, sayısız ve sonsuz vagonları tasavvur etmek gerekirdi ki, bunun yanlışlığı ve batıllığı zahirdir. İşte her şeyi Allah yaratmıştır, ama Allah'ı kimse yaratamaz ve Onun varlığı ve gücü kendindedir, esası muhkem bir esastır. Bunun dışındaki tasavvur ve düşünceler batıl ve hurafedir.

Özet olarak, hep var olmuş, hiçbir zaman yokluk yüzü görmemiş ve görmesi de mümkün olmayan bir Zat-ı Akdes için; "Ne zaman var olmuştur?" sorusunu sormak, tutarsız ve kendi ile çelişen bir ifadedir.

Detaylı bilgi için, [Yirmi Üçüncü Lem'a](#) olan **Tabiat Risalesini** okumanızı tavsiye ediyoruz.